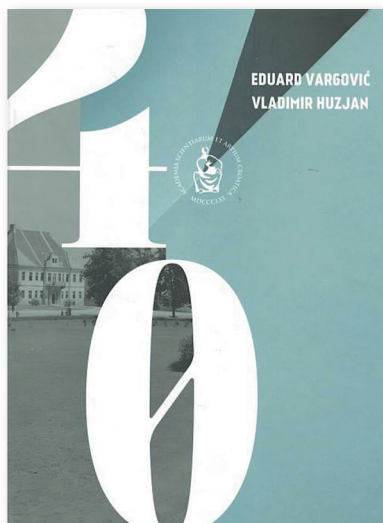

Eduard Vargović; Vladimir Huzjan, *40 godina djelovanja Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu (1983. – 2023.)*
Zagreb – Varaždin: Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, 2024., 394 str.

U povodu obilježavanja 40 godina djelovanja Zavoda za znanstveni rad u Varaždinu, jedne od znanstvenih jedinica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, objavljena je 2024. godine monografija o zapaženom, svestranom i poticajnom radu

i rezultatima (1983. – 2023.).¹ Pedeseta je to knjiga u ediciji Posebna izdanja Zavoda u Varaždinu. Autori monografije su mr. sc. Eduard Vargović, upravitelj Zavoda od 1. studenoga 1994. do 31. prosinca 2013. godine i dr. sc. Vladimir Huzjan, aktualni upravitelj koji je na tu dužnost stupio 1. siječnja 2014. godine. Urednik je knjige voditelj Zavoda akademik Stjepan Ćosić, a recenzenti su bili akademik Stjepan Damjanović, voditelj Zavoda (2012. – 2024.) i prof. dr. sc. Slobodan Kaštela, član suradnik i dugogodišnji član Znanstvenog vijeća Zavoda.²

Autori su opsežan sadržaj prikazali u četiri dijela ili cjeline: Ljudi i Zavod, Aktivnosti Zavoda, Prilozi i Bilješke s popisom literature i odgovarajućim kazalima.

Prvi dio monografije posvećen je utemeljenju Zavoda u Varaždinu 1983. godine i osobama koje su obilježile četrdeset godina njegova rada, a riječ je o voditeljima, upraviteljima i drugim zaposlenicima Zavoda te članovima Znanstvenog vijeća, ali i priznanjima koje je primio Zavod za svoj uspješan rad.

Zavod za znanstveni rad u Varaždinu nastao je na bogatoj kulturnoj, glazbenoj i obrazovnoj tradiciji. Prema povijesnoj retrospektivi njegovi počeci sežu u jesen 1978. godine, a raditi je počeo nakon što je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (tada Jugoslavenska) donijela 29. ožujka 1983. *Odluku o osnivanju organizacijske jedinice Istraživačkog centra u Varaždinu* i potpisivanja odgovarajućeg akta između HAZU-a i Skupštine općine Varaždin 1983. godine. Međutim, osobito je bila važna odluka Skupštine općine Varaždin od 14. travnja 1982. o suosnivanju Zavoda i Zaključak Skupštine općine Varaždin 27. travnja 1983. godine o potpisivanju *Samo-upravnog sporazuma o radu i djelovanju Zavoda za znanstveni rad u Varaždinu*.

¹ Prva knjiga o radu Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije objavljena je 2003. godine u povodu 20 godina Zavoda, a njezin je autor Ivan Grabar: *Dvadeset godina Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu 1983. – 2003*. Posebno izdanje, knjiga 11. Drugi tekst o radu Zavoda u Varaždinu objavljen je 2011. godine pod nazivom *Djelovanje Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu 1983. – 2011*. Varaždin – Zagreb: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, 2011. Slobodan Kaštela piše u povodu 30 godina Zavoda 1983. – 2013., opsežan, gotovo monografski, tekst *Trideset godina rada Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu (1983. – 2012.)*, koji je objavljen u časopisu *Radovi Zavoda*, broj 24, 2013: 11–69. Upravo je taj članak bio osnova za pisanje monografije o 40 godina Zavoda, ali i za knjigu Eduarda Vargovića, *Varaždin 1981. godine – znanstveni skup i začetak Zavoda Hrvatske akademije u Varaždinu*. Prilozi za povijest. Zagreb –Varaždin, 2021. Posebno izdanje, knjiga 36.

² Autor ovih redaka može svjedočiti o iznimno sadržanoj i poticajnoj suradnji Zavoda za znanstveni rad u Varaždinu i Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru. Jedan od izraza suradnje je i priređena izložba u Bjelovaru povodom obilježavanja 30 godina rada Zavoda u Varaždinu pod nazivom *Djelovanje Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu 1983. – 2011*. koja je bila otvorena za javnost od 22. veljače do 23. ožujka 2012. u Gradskom muzeju u Bjelovaru. Osobna suradnja zaposlenika (razmjena iskustava i podrška) oba zavoda bila je stalna i plodonosna.

U proteklih četrdeset godina njegov su rad vodila četiri voditelja: akademik Andre Mohorovičić (1983.–2002.), akademik Miroslav Šicel (2003 – 2012.) i akademik Stjepan Damjanović (2012.–2024.)³; upravitelji Zavoda bili su: prof. emeritus Franjo Ruža (1983.–1993.), mr. sc. Ivan Grabar (1994.), mr. sc. Eduard Vargović (1994.–2013.) i dr. sc. Vladimir Huzjan (od 2014. –). U Zavodu su radili i dr. sc. Ivan Obadić kao asistent (2008.–2010.) i administrativna tajnica Ljiljana Biškup (od 1994. –). Važno tijelo upravljanja bilo je Znanstveno vijeće Zavoda koje je osnovano 1983. i do 2023. godine, prema propisima, četrnaest je puta mijenjalo sastav.

Zavod je za svoj rad primio *Plaketu Grada Varaždina za 25 godina uspješnog djelovanja* (2008.) i *Nagradu Varaždinske županije za iznimna dostignuća u 2013. godini*. Isto tako, nekoliko je zaposlenika i suradnika Zavoda primilo priznanja i nagrade, akademik Andre Mohorovičić, prof. dr. sc. Franjo Ruža, akademik Miroslav Šicel, mr. sc. Eduard Vargović i drugi.

Autori su u drugom dijelu opširno i kronološki prikazali mnogobrojne aktivnosti Zavoda, a to su: nakladnička djelatnost koja obuhvaća niz *Posebna izdanja*, niz *Pojedinačna izdanja* i časopis *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, zatim međunarodni i domaći znanstveno-stručni skupovi, predstavljanje knjiga i časopisa, predavanja, prigodni koncerti i glazbeni nastupi.

Autori su pregledno i s broječanim podacima prikazali svaku od navedenih aktivnosti u proteklih četrdeset godina. Nakladnički niz *Posebna izdanja* utemeljen je 1990. godine i od tada do 2023. godine objavljene su 44 knjige, s 338 priloga, 458 autora na ukupno 12.718 stranica. U nakladničkom nizu *Pojedinačna izdanja* od 1983. do 2012. godine objavljeno je dvanaest knjiga u kojima je 209 priloga s 285 autora na ukupno 3.062 stranice. Pored navedenih vrijednih djela, nakladničku djelatnost svakako obilježava znanstveni časopis *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*. Prvi broj časopisa tiskan je 1986. i do 2023. godine objavljena su 34 broja; u njemu je 521 članak, sa 617 autora i na 10.513 stranica. Prema tome, ukupnu nakladničku djelatnost obuhvaća 1.068 priloga, s 1.360 autora i 26.293 stranice.

Respektabilan je broj i ostalih aktivnosti. Održano je 115 međunarodnih i domaćih znanstveno-stručnih skupova, priređeno je 91 predstavljanje knjiga i časopisa, organizirana su 43 predavanja te 11 prigodnih koncerata i glazbenih nastupa.

Autori su precizno kronološki prikazali sadržaje u svakoj od navedenih aktivnosti. Jedna od posebnosti tih aktivnosti je raznovrsnost tema i njihov pomni odabir. Na međunarodnim i domaćim znanstveno-stručnim skupovima i pojedinačnim predavanjima u značajnoj su mjeri zastupljene povijesne teme, kako o povijesnom razvoju pojedinih ustanova na varaždinskom području (npr. povijesnom razvoju

³ Nakon akademika Stjepana Damjanovića voditelj je akademik Stjepan Ćosić.

Gradske knjižnice i čitaonice, gimnazije u Varaždinu), tako i o životu i radu znamenitih osoba (npr. Vatroslav Jagić, J. J. Strossmayer, Stjepan Glavač, Miroslav Šicel, Andre Mohorovičić, Antun i Ivan Kukuljević i dr.). Znanstveni pristup obuhvaćao je povijest pojedinih gradova (primjerice 800 godina grada Varaždina, 600 godina povijesti Ivanca), zatim glazbenu i jezičnu baštinu, barokno graditeljstvo kao i manifestacije (npr. Kukuljevićevi dani u Varaždinskim Toplicama, Varaždinske barokne večeri i dr.). Možemo zapaziti kako u aktivnostima gotovo nema niti jednog područja čovjekova života i rada, a da ono nije bilo predmetom razmatranja, s povijesnog ili suvremenog motrišta. Takav je pristup prihvaćen i u uređivanju i objavljivanju knjiga u *Posebnim i Pojedinačnim izdanjima*. Zavod je u svojim aktivnostima zadovoljio, ne samo znanstvene kriterije i ciljeve Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, nego i potrebe varaždinske sredine u kojoj djeluje i u kojoj je od prvog dana postojanja i djelovanja prihvaćen s odobravanjem te željom da se uspješno razvija. Stoga je i mogao ostvariti tako velebno djelo kojim se još više učvršćuje njegov već prepoznatljiv identitet. Takvo je djelovanje omogućilo Zavodu da u 40 godina okupi oko svojih programa preko 500 suradnika, od kojih mnogi žive izvan Hrvatske, tiska stotinjak naslova na gotovo 30 tisuća stranica i organizira 260 različitih aktivnosti.

Monografija je bogato ilustrirana s mnoštvom fotografija i naslovnica objavljenih knjiga i časopisa, a posebno su u trećem dijelu dokumentarne fotografije od skupa održanog 1988. godine pod nazivom *Povijest književnog blaga sjeverozapadne Hrvatske – od Ilirske čitaonice do modernog bibliotečnog informacijskog centra u Varaždinu* do znanstvenog skupa *100. obljetnica smrti Vatroslava Jagića* koji je održan 2023. Ilustrativni sadržaji kronološki sređeni omogućuju čitatelju biti sudionikom svih događanja u proteklih 40 godina.⁴

Autori su nas ovim reprezentativnim djelom još više učvrstili u uvjerenju kako je Akademijin Zavod u Varaždinu u potpunosti opravdao postojanje te će, u što ne sumnjamo, i nadalje, u budućnosti imati istaknuto mjesto među znanstvenim jedinicama Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te biti pokretač i nositelj znanstvenog i stručnog rada u Gradu Varaždinu i Varaždinskoj županiji.

Prof. dr. sc. Vladimir Strugar

⁴ U povodu Dana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti monografija je predstavljena 29. travnja 2025. godine u Gradskoj knjižnici u Varaždinu. *Varaždinske vijesti* objavile su članak o predstavljanju knjige 6. svibnja 2025. pod naslovom *Varaždinski Zavod je ispunio svoju zadaću* (str. 47).